

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ภาษาไทย โดยใช้เทคนิคการตั้งคำถามแบบหวมกหกโบ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสามารถด้านการอ่านภาษาไทยเชิงวิเคราะห์ก่อนและหลังการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิคการตั้งคำถามแบบหวมกหกโบ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และศึกษาระดับความสามารถด้านการอ่านภาษาไทยเชิงวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียน โดยใช้เทคนิคการตั้งคำถามแบบหวมกหกโบ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านสบแจ่มฝั่งซ้าย อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 12 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ การอ่านภาษาไทยเชิงวิเคราะห์ โดยใช้เทคนิคการตั้งคำถามแบบหวมกหกโบ จำนวน 12 แผน รวม 22 ชั่วโมง 2) แบบวัดความสามารถด้านการอ่านภาษาไทยเชิงวิเคราะห์ ก่อนเรียนและหลังเรียน แบบเลือกตอบ จำนวน 30 ข้อ

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย เรื่องการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ภาษาไทย โดยใช้เทคนิคการตั้งคำถามแบบหวมกหกโบ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการตั้งคำถามแบบหวมกหกโบ มีความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ภาษาไทยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
2. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการตั้งคำถามแบบหวมกหกโบมีระดับความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ภาษาไทย โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย เรื่องการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ภาษาไทย โดยใช้เทคนิคการตั้งคำถามแบบหมวกหกใบ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สามารถอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1. จากผลการวิจัย พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค การตั้งคำถามแบบหมวกหกใบ มีทักษะความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ภาษาไทยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการตั้งคำถามแบบหมวกหกใบเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนได้ฝึกคิดอย่างเป็นระบบ โดยการถามคำถามกระตุ้นการคิด ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนใช้ความคิดพิจารณาเรื่องที่อ่านทุกแง่มุมอย่างกว้างขวางลึกซึ้ง โดยใช้สีของหมวกซึ่งเป็นสัญลักษณ์แทนการคิดในแต่ละแบบ ได้แก่ หมวกสีขาว หมวกสีแดง หมวกสีเหลือง หมวกสีดำ หมวกสีเขียว และหมวกสีฟ้า ทำให้สามารถคิดพิจารณาเรื่องแต่ละเรื่องได้ถึง 6 ด้าน ครอบคลุมเพียงพอต่อการวิเคราะห์บทอ่าน ดังที่ ทิศนา แจมณี และคณะ (2544 : 69) กล่าวว่า การคิดแบบหมวกหกใบจะช่วยให้นักเรียนได้พยายามคิดให้รอบคอบ โดยคิดทั้งจุดดี จุดด้อย จุดที่น่าสนใจและความรู้สึกที่มีต่อสิ่งนั้นๆ แทนที่จะยึดติดกับความคิดเพียงด้านเดียว และวัชร่า เล่าเรียนดี (2550 : 26) กล่าวสอดคล้องกันว่า หมวกแต่ละใบแต่ละสีแทนมุมมองและวิธีคิด การนำเทคนิคนี้ไปใช้เป็นการสมมุติว่าหมวกแต่ละใบแทนการคิดแต่ละแบบ สวมหมวกสีใดต้องแสดงออกการคิดแบบนั้น ซึ่งจะช่วยควบคุมไม่ให้ยึดติดกับวิธีคิดแบบใดแบบหนึ่ง นอกจากนี้การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบมีลำดับขั้นตอนการสอนที่ชัดเจน กิจกรรมการเรียนรู้มุ่งเน้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมเรียนรู้ วิธีการคิด และฝึกคิด มีการแลกเปลี่ยน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน นักเรียนกับนักเรียนเกือบทุกขั้นตอน ทำให้นักเรียนกระตือรือร้นอยู่ตลอดเวลา และการได้ฝึกคิดอย่างหลากหลายรอบด้านทำให้เกิดความสามารถในการวิเคราะห์ วิจารณ์ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550 : 5-7) ที่นำเสนอไว้มาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ในขั้นนำเข้าสู่บทเรียน เป็นการจัดกิจกรรมที่เน้นกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจมีความพร้อมที่จะเรียนรู้โดยใช้วิธีการและสื่อที่หลากหลายประกอบการใช้คำถาม กระตุ้น ชักถาม ทบทวน หรือแสดงความคิดเห็นให้ผู้เรียนนำประสบการณ์เดิมมาเชื่อมโยงกับประสบการณ์ใหม่ ขั้นตอนการสอน เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อกระตุ้นการคิดด้วยการใช้คำถามหมวกความคิด 6 ใบ ลักษณะกิจกรรมมุ่งให้ผู้เรียนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในกิจกรรมในการเรียนรู้มากที่สุด ขั้นสรุปเป็นการสรุปผลการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมโดยผู้เรียนร่วมกันสรุปความรู้ ภาพรวมของเรื่องที่เรียนหรือสรุปสาระสำคัญของบทเรียน โดยนำความรู้ที่ได้ทั้งหมดมานำเสนอแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันสรุปข้อค้นพบหรือสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ใหม่และขั้นประเมินผล ใช้วิธีการที่

หลากหลาย ประเมินสิ่งที่ผู้เรียนรู้จากการจัดกิจกรรม ซึ่งได้จากการสรุปการทดสอบ การบันทึกการตรวจผลงาน การประเมินผลอาจเปิดโอกาสให้ผู้เรียน เพื่อน ผู้ปกครองหรือชุมชนร่วมประเมินผลได้ ซึ่งการจัด กิจกรรมต่างๆ ดังกล่าว ส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ตลอดเวลา ทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการคิด ส่งผลให้เกิดทักษะและความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ ดังที่ สุนันทา สายวงศ์ (2544 : 79) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ เป็นการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ทำให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้และการอภิปรายกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้อย่างเป็นระบบ เป็นการคิดที่มีทิศทาง การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ฝึกให้นักเรียนคิดเป็นลำดับขั้นการให้ผู้เรียนสวมหมวกสีต่างๆ ทั้งหกสี อันได้แก่ หมวกสีขาว หมวกสีสีแดง หมวกสีเหลือง หมวกสีดำ หมวกสีเขียว และหมวกสีฟ้า เป็นการฝึกให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ วิเคราะห์ ไตร่ตรองหาเหตุผล และประเมินค่าได้และเมื่อผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดแล้วก็จะนำไปสู่การอ่านเพื่อตีความ วิเคราะห์ วิเคราะห์ และประเมินค่าเรื่องที่อ่านได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทศนีย์ หนูนาถ (2550) พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวก 6 ใบของเดอ โบโน มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เช่นเดียวกับผลการวิจัยของ ฤชอร พองตา (2552) พบว่า ความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยคะแนนหลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้

เมื่อพิจารณาพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน ที่เรียนโดยใช้เทคนิคการตั้งคำถามแบบหมวกหกใบ ตามความคิดเห็นเพิ่มเติม พบว่า นักเรียนที่สวมหมวกสีขาว จะสามารถตั้งคำถามและตอบคำถามได้รวดเร็ว แม่นยำและมีความมั่นใจในการถามและตอบคำถาม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าหมวกสีขาวนี้เกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงและตัวเลข ซึ่งจัดเป็นความสามารถในด้านการอ่านภาษาไทยเชิงวิเคราะห์ขั้นพื้นฐานซึ่งนักเรียนสามารถพัฒนาตนเองได้ง่ายหลังการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการตั้งคำถามแบบหมวกหกใบ ดังที่ เดอ โบโน (De Bono อ้างถึงใน ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ, 2551 : 272) กล่าวว่า โดยปกติเรามักจะใช้หมวกขาวตอนเริ่มต้นของกระบวนการคิด เพื่อเป็นพื้นฐานของความคิดที่กำลังจะเกิดขึ้น ส่วนนักเรียนที่สวมหมวกสีเขียว จะไม่ค่อยมีการแสดงความคิดเห็นหรือตั้งคำถามและตอบคำถามมากนัก อาจเป็นผลเนื่องมาจาก หมวกสีเขียว เป็นการแสดงความคิดอย่างสร้างสรรค์คิดให้มีทางเลือกหลากหลายและความคิดใหม่ เป็นความคิดที่แสดงถึงความพยายามเพื่อปรับปรุงและพัฒนา นักเรียนจะต้องแสดงความคิดใหม่ๆ เพื่อการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น เป็นการคิดอย่างสร้างสรรค์ซึ่งนักเรียนมักไม่ได้รับการฝึกให้คิดในลักษณะนี้มาก่อน สอดคล้องกับข้อเสนอแนะในการทำวิจัย

ครั้งต่อไป ของ ชลฤทัย ทวีแสง และไพโรจน์ เดิมเทศาติพงศ์ (2552) ที่ได้ศึกษาผลของการสอนคิด โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ไว้ว่า ควรมีการใช้เทคนิคการคิดหมวกหกใบ ในการจัดการเรียนการสอนในวิชาต่างๆ โดยเฉพาะหมวกสีเขียวเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ความคิดที่แปลกใหม่ คิดนอกกรอบเพราะหมวกหกใบสามารถใช้ครั้งละหนึ่งใบ หรือใช้ทั้งหกใบ ในการจัดการเรียนการสอนแต่ละครั้ง

2. จากผลการวิจัย พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการตั้งคำถาม แบบหมวกหกใบ มีระดับความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ภาษาไทย โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการที่ผู้เรียนได้ฝึกตั้งคำถาม ตอบคำถามจากเนื้อเรื่องในการอ่านแต่ละครั้ง ซึ่งนักเรียนต้องพยายามอ่านและคิดวิเคราะห์ ด้วยการตั้งคำถามแบบมีทิศทางตามหมวกสีที่นักเรียนสวม เมื่อมีการฝึกซ้ำบ่อยๆ ทำให้ผู้เรียนคิดได้คล่องแคล่วและเข้าใจเรื่องที่อ่าน สอดคล้องกับแนวคิดของ เนาวรัตน์ แดงยิ้ม (2542 : 63) กล่าวว่า การใช้คำถามที่ดีมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอนเป็นการทบทวน ความจำจากเรื่องที่ได้อ่านไปแล้ว เพื่อการกระตุ้นการแก้ปัญหา ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และ เพื่อประโยชน์สูงสุดในการอ่านจับใจความสำคัญ ทักษะในการใช้คำถามช่วยให้เด็กเกิดการพัฒนา ทางด้านสติปัญญา เป็นการกระตุ้นความคิดของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับ นิลวรรณ ไชโย (2544 : 65) ที่ว่า การใช้คำถามจะช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ วิวิจารณ์ สามารถแก้ปัญหาและ หาทางเลือกที่เหมาะสมในการแก้ปัญหา ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ส่วนในด้านพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ ของนักเรียนที่แสดงออกในระดับต้องปรับปรุง คือ บอกคำสำคัญที่จะนำมาใช้สรุปใจความสำคัญ ได้อย่างรวดเร็ว ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก นักเรียนขาดความพร้อมในการสังเกต ขาดการฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนขาดประสบการณ์และความสามารถในการฝึกอ่านหาคำสำคัญของนักเรียน ดังที่ สมร เจนจิระ (2555 : 25) กล่าวไว้ว่า วิธีการฝึกอ่านเป็นวิธีนั้น ผู้อ่านจะต้องอ่านให้เป็นกลุ่มคำโดยไม่ต้องย้อนกลับไปอ่านใหม่ โดยใช้นิ้วมือหรือปากกาชี้ได้บรรทัด ข้อสำคัญคือสายตาจะต้องจับที่ปลายนิ้วให้ทันตลอดเวลาที่นิ้วเคลื่อนที่ไป ในการฝึกครั้งแรกๆ นั้น ผู้อ่านจะต้องฝึกสายตาและอ่านเร็วโดยไม่ต้องจับใจความสำคัญ ต่อมาควรทำซ้ำหลายๆครั้ง และฝึกจับใจความสำคัญไปด้วยในขณะที่อ่าน จนกระทั่งสามารถปรับปรุงการอ่านของตนให้เกิดความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพได้ในที่สุด

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย เรื่อง การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ภาษาไทย โดยใช้เทคนิคการตั้งคำถามแบบหวมกหกใบ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านสบแจ่มฝั่งซ้าย อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ก่อนการจัดการเรียนรู้ ครูควรปูพื้นฐาน เรื่องการคิดแบบหวมกหกใบ ให้กับนักเรียน พร้อมกับฝึกให้นักเรียนตั้งคำถามให้ตรงกับความหมายของสีหวมกหกใบก่อน จะช่วยให้นักเรียนมีประสบการณ์สามารถเชื่อมโยงความรู้ไปใช้ในการเรียนเนื้อหาตามบทเรียนที่กำหนดได้อย่างแม่นยำ

1.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละชั้น ครูควรกระตุ้นให้นักเรียนทุกคนร่วมกิจกรรมอย่างเต็มที่ ให้กำลังใจ ฝึกความกล้าแสดงออกและมารยาทในการตั้งคำถาม-ตอบคำถาม

1.3 การเลือกเนื้อหาที่จะนำมาใช้ประกอบการสอน ควรให้มีความเหมาะสมกับเวลาที่ใช้บทอ่านจะต้องไม่สั้นหรือยาวจนเกินไป รวมทั้งมีความเหมาะสมกับระดับความรู้ความสามารถของนักเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยการนำเทคนิคการตั้งคำถามแบบหวมกหกใบไปใช้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยการนำเทคนิคการตั้งคำถามแบบหวมกหกใบไปใช้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ในช่วงชั้นอื่นๆ

2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยการนำเทคนิคการตั้งคำถามแบบหวมกหกใบไปใช้เพื่อพัฒนาทักษะทางด้านอื่นๆ เช่น การอ่านวรรณคดี การคิดอ่านอย่างมีวิจารณญาณ เป็นต้น

2.4 ควรมีการศึกษาวิจัยนำเทคนิคการตั้งคำถามแบบหวมกหกใบ โดยเฉพาะหวมกหกสีเขียวไปใช้ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์